

Η δημιουργική γραφή ως μέσο διαμεσολάβησης γραμματισμού σε μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Εμψυχωτής: Ανανίας Τοζακίδης

Η γραφή, το δυσκολοδιάβατο μονοπάτι

- Η δυσκολία στη σωστή και ορθή γραφή των λέξεων είναι μια τυπική μαθησιακή δυσκολία, την οποία δεν αντιμετωπίζουν μόνο παιδιά με δυσλεξία, αλλά τυχαίνει να αντιμετωπίζουν και μεμονωμένα πολλά παιδιά που δεν έχουν άλλου τύπου μαθησιακές δυσκολίες (π.χ. δυσαναγνωσία ή διαταραχή γραπτού λόγου).

Μαθησιακές Δυσκολίες... Αλλιώς

- Μαθησιακές δυσκολίες... Ποιες είναι αυτές οι κυρίες;
- Αποτελέσματα αυτών... πονόδοντος, κεφαλόπονος...
- Τι κάνουμε; Πρώτες βοήθειες...

Γιατί δημιουργική γραφή;

- Σε περιπτώσεις μαθησιακών δυσκολιών χρησιμοποιούμε πολυαισθητηριακό υλικό και **εναλλακτικές διδακτικές μεθόδους** για να ενεργοποιήσουμε κάθε δυνατό τρόπο προσοχής, συγκέντρωσης και απομνημόνευσης. Είναι θεμιτό να εμπλέξουμε το παιδί σε μια δημιουργική διαδικασία και να το εμπνεύσουμε να δημιουργήσει λόγο.

Η δημιουργική γραφή στη χώρα των μαθησιακών δυσκολιών

- Στη χώρα των μαθησιακών δυσκολιών ζούσε μια κακιά μάγισσα που την έλεγαν δυσλεξία...
- Στη χώρα των μαθησιακών δυσκολιών ζούσε ένα τέρας με το όνομα δυσλεξία...
- Στη χώρα των μαθησιακών δυσκολιών ζούσε ένα φτωχό κοριτσάκι με το όνομα δυσλεξία...
- Γράφουμε ένα κείμενο με αφορμή τις παραπάνω φράσεις

Τι είναι η δημιουργική γραφή;

- Είναι μάθημα;
- Είναι «σκέφτομαι και γράφω»;
- Είναι μαθήματα συγγραφής;
- Ενδιαφέρει μόνο τους επίδοξους συγγραφείς;
- Είναι καταναγκασμός;
- Είναι μόδα;
- Είναι ένα ταξίδι;

Είναι ένα ταξίδι που όπως σε κάθε ταξίδι προϋποθέτει:

- Διάθεση για φυγή (απόφαση)
- Φαντασία (δημιουργική διαδικασία)
- Προορισμό (θέμα)
- Προετοιμασία (συζήτηση)
- Μέσα (λέξεις)
- Το ίδιο το ταξίδι (χαρά)

Στη δημιουργική γραφή ο δάσκαλος:

- Δεν κρίνει
- Δεν διορθώνει
- Δεν αξιολογεί με τον τρόπο που κάνει το παραδοσιακό σχολείο
- Σχέση εμπιστοσύνης
- Αγάπη για τη γραφή
- Έκφραση
- Ευχαρίστηση

Σκοποί στόχοι

- Αγαπούν τη γραφή σαν μέσο έκφρασης
- Κοινωνούν τα συναισθήματά τους
- Διαβάζουν κριτικά
- Σωστοί αναγνώστες

Εργαστήριο δημιουργικής γραφής

- Παιχνιδοασκήσεις
- Ασκήσεις ξεκλειδώματος της φαντασίας
- Επεξεργασία πρωτότυπου κειμένου
δημιουργία απ' τα παιδιά μιας καινούργιας
αφήγησης

Από την εικόνα στον λόγο
Οι εικαστικές τέχνες ως αφορμή για
δημιουργική γραφή

Μια πρόταση δημιουργικής Γραφής με
αφορμή τα επιτοίχια έργα του
εικαστικού Νικόλα φωτιάδη στους
διαδρόμους του 12^{ου} Δ.Σ. Δράμας

Βιωματική διδασκαλία

- Σύμφωνα με τις αρχές της διαφοροποίησης της διδασκαλίας, η χρήση βιωματικών μεθόδων μάθησης είναι απαραίτητη για την καλλιέργεια των ιδιοτήτων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που απαιτούνται στο σύγχρονο σχολείο.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

- Η δημιουργική γραφή θα πρέπει ως εκπαιδευτική δραστηριότητα να είναι «καθοδηγούμενη από τον διδάσκοντα αντί να αναπτύσσεται ασύδοτα»
- η δραστηριότητα θα πρέπει να είναι «προαιρετική» με την έννοια ότι, εφ' όσον οι μαθητές δεν επιθυμούν να ασκηθούν στο γράψιμο, θα πρέπει να επιλέξουν μια άλλη δραστηριότητα γραμματισμού

Στη δημιουργική γραφή ο δάσκαλος:

- Δεν κρίνει
- Δεν διορθώνει
- Δεν αξιολογεί με τον τρόπο που κάνει το παραδοσιακό σχολείο
- Σχέση εμπιστοσύνης
- Αγάπη για τη γραφή
- Έκφραση
- Ευχαρίστηση

Δημιουργική γραφή με όχημα...

- Με αφορμή ένα ποίημα...
- Ένα πεζό...
- Μια φωτογραφία...
- Ένα γεγονός...
- Σκόρπιες λέξεις...
- Ένα έργο τέχνης...
- Ένα πίνακα ζωγραφικής...

Είδη κειμένων

- Περιγραφικά
- Αφήγηματικά
- Επιχειρηματολογικά –Χρηστικά κείμενα

Η αφήγηση του πίνακα (ή το πριν και το μετά)

- Οι εικαστικές τέχνες προσλαμβάνονται άμεσα, ενιαία, ολιστικά.
- Η γραπτή εξιστόρηση απαιτεί διαδοχική πρόσληψη.
- Στα εικαστικά η σκηνή είναι παγωμένη (η όποια –σιωπηλή -δράση / το πριν και το μετά) πρέπει να συναχθεί από τον δέκτη.
- Τα εικαστικά συνδέονται με τον χώρο, οι τέχνες του λόγου με τον χρόνο.

Μπορεί να ειπωθεί μια ιστορία σε μια εικόνα

- Επειδή η ζωγραφική μπορεί να παραστήσει μόνο μια στιγμή του χρόνου, ο ζωγράφος διαλέγει από όλες τις διαδοχικές φάσεις μία, την πιο υποδηλωτική, αυτήν που θα ωθεί τον θεατή να γεμίσει τα κενά και από την οποία θα προκύπτει πιο εύκολα ότι προηγήθηκε και ότι ακολουθεί.

- Αν η στιγμή που απεικονίζει ο πίνακας είναι το τέλος μιας ιστορίας...
- Αν η στιγμή που απεικονίζει ο πίνακας είναι η αρχή μιας ιστορίας...
- Αν η στιγμή που απεικονίζει ο πίνακας είναι το μέσον μιας ιστορίας...

Προετοιμασία επίσκεψης

- Πριν από την επίσκεψη δίνουμε σε ομάδες παιδιών(ομαδοσυνεργατική), να ψάξουν να μελετήσουν και να ετοιμάσουν μια μικρή παρουσίαση για τους επιτοίχιους ζωγράφους που θα συναντήσουμε στους διαδρόμους του 12^{ου} Δ.Σ. Δράμας

ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ

- Γνωρίζουν το ζωγράφο εκπαιδευτικό
- Μιλάνε με παιδιά που συμμετείχαν στις δημιουργίες
- Συμπληρώνουν φύλλα εργασίας
- Ζωγραφίζουν κάποιο επιτοίχιο πίνακα

Μετά την επίσκεψη

- Μπορεί ο εκπαιδευτικός να χρησιμοποιήσει κάποια από τα φύλλα εργασίας
- Μπορούν σε συνεργασία με τον πληροφορικό του σχολείου να συμπληρώσουν τεστ με παραπλήσια θέματα
- Μπορούν να φιλοτεχνήσουν το δικό τους έργο στο σχολείο τους

Επιτοίχιες δημιουργίες στο 12^ο ΔΣ

Τοπίο με την πτώση του 'Ικαρου

Πηγή: www.lifo.gr

- <https://www.lifo.gr/articles/almanac/201784/topio-me-tin-ptosi-toy-ikaroy>

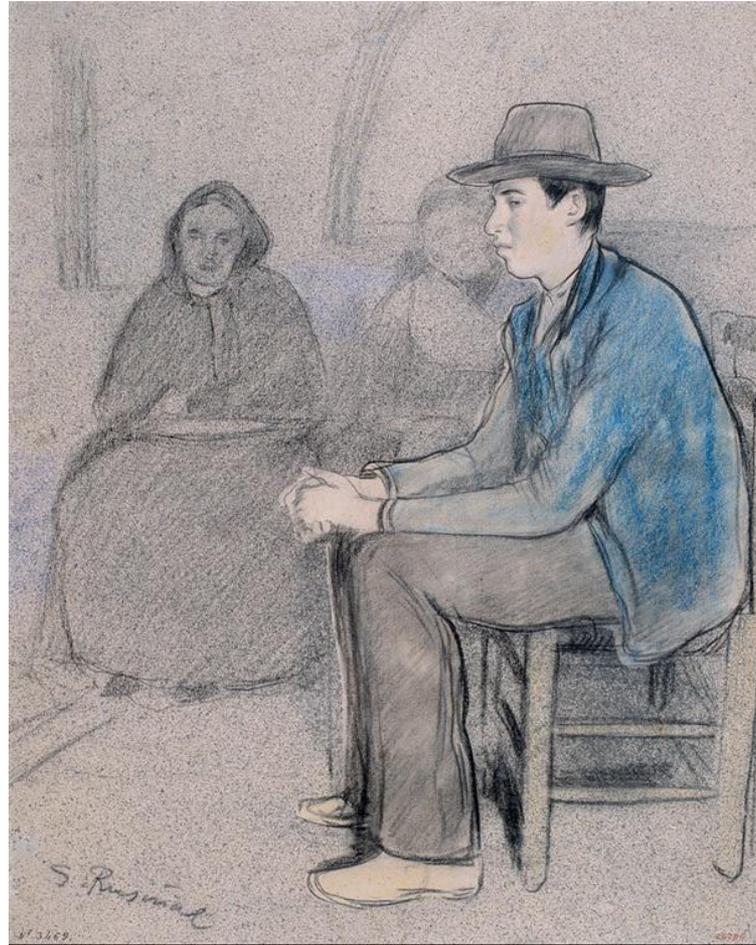
- Ο Μπρέγκελ τοποθετεί την πτώση του Ίκαρου στην κάτω δεξιά γωνία ως λεπτομέρεια της όλης σκηνής, σαν ένα περιστασιακό συμβάν που δεν διαταράσσει την κανονικότητα της ζωής: η ασημαντότητα της ανθρώπινης δυστυχίας μέσα στο σύμπαν.

- Μπορούν τα παιδιά να επιλέξουν ποιητικές λεζάντες ή ολόκληρα ποιήματα (από το εγχειρίδιο ή εκτός) για να αντιστοιχίσουν σε ζωγραφικούς πίνακες.
- Μπορούν επίσης να βάλουν δικές τους λεζάντες σε έργα τέχνης (και από τα εγχειρίδια, που συνήθως δεν αξιοποιούνται).

- Μπορούν να αντιστοιχίσουν κάποιο ιστορικό γεγονός
- Μπορούν να αναφέρουν να ψάξουν λίγα λόγια απ' τη ζωή του καλλιτέχνη
- Μπορούν τα παιδιά να γράψουν κείμενα (ποιητικά, πεζά, ελεύθερα) με έμπνευση από πίνακες.
- Μπορούν να αναφέρουν τι τους θυμίζει ο επιτοίχιος πίνακας

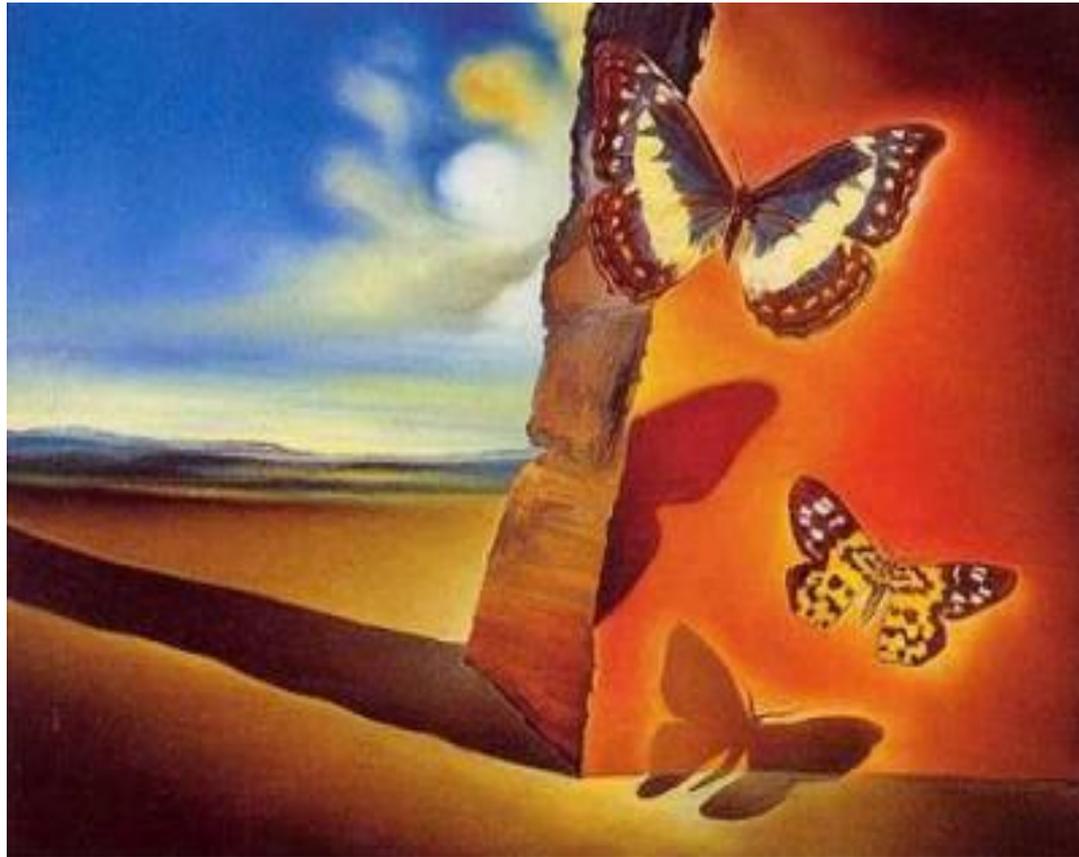
- Εκκινώντας από έναν πίνακα ή φωτογραφία ζητούμε να γράψουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις που τους γεννά (ποιητικά, πεζά, ελεύθερα)

Santiago Rusiñol Prats: «Μετά τον πόλεμο -το λυπημένο σπίτι»

- Δίνουμε πορτρέτα (φωτογραφικά ή ζωγραφικά) και φαντάζονται χαρακτήρες
- Τοποθετούν τα πρόσωπα στον χώρο και στον χρόνο
- Φαντάζονται επάγγελμα, κοινωνική τάξη, οικογένεια, συναισθηματική κατάσταση, χαρακτήρα, συνήθειες, προτερήματα, ελαττώματα, συνθήκες ...

Σαλαβντόρ Νταλί: Paysage aux papillons (Τοπίο με πεταλούδες) 1956

Πόλυ Μαμακάκη: Paysage aux papillons, 2012

- Γραμμή διηλεκτής ανάμεσα στο φως και το δικό τους τοπίο εκεί που ζωγραφίστηκαν στο άκρο μιας ευθραυστότητας με σύντροφο τη μικρή τους σκιά. Σύννεφα-ταξίδια κατά το σχήμα τους σε ώριμο φτάνουν δειλινό αιχμάλωτα στο χρώμα ενόσω μαζί τους κι ο νους (ακατοίκητος) για μία ακόμα ημέρα στο φευγαλέο θα δραπετεύσει

ΚΙΜΣΟΥΤΖΑ

(Νταεγού, Νότια Κορέα, 1957. Ζει και εργάζεται στη Νέα
Υόρκη)

- «Το έργο με τους μπόγους μου θύμισε την πατρίδα μου. Τυλίγαμε κι εμείς σε υφάσματα τα ρούχα μας και φτιάχναμε τέτοιους μπόγους όταν κάναμε μικρά ταξίδια....Σήμερα σε έναν τέτοιο μπόγο θα έβαζα μέσα ένα δώρο που μου έκαναν για να το φυλάξω και να μη χαλάσει ποτέ. Αν κάθε άνθρωπος είναι ένας μπόγος που κρύβει μέσα του αυτά που έχει ζήσει και αυτά που έχει στο μυαλό του, χρειάζεται πολύ χρόνο να ανοίξει και να τα μοιραστεί με τους άλλους. Εγώ αυτά που έχω μέσα μου δεν τα μοιράζομαι με κανέναν. Είναι πολύ σφιχτά δεμένος ο κόμπος του μπόγου μου, δεν βγάζω τίποτα προς τα έξω. Το μόνο που κάνω είναι, πού και πού, να πηγαίνω στη θάλασσα και, όσα σκέφτομαι, να τα μοιράζομαι με το νερό...»

«Σίρλεϋ», σκηνές από τον πίνακα «Μοτέλ στη Δύση»(Western Motel), 1957

Ανάλογα, μπορούμε να ζητήσουμε από τους μαθητές να βρουν το πριν ή το μετά μιας απεικόνισης και να αφηγηθούν ιστορία.

Ερωτήσεις:

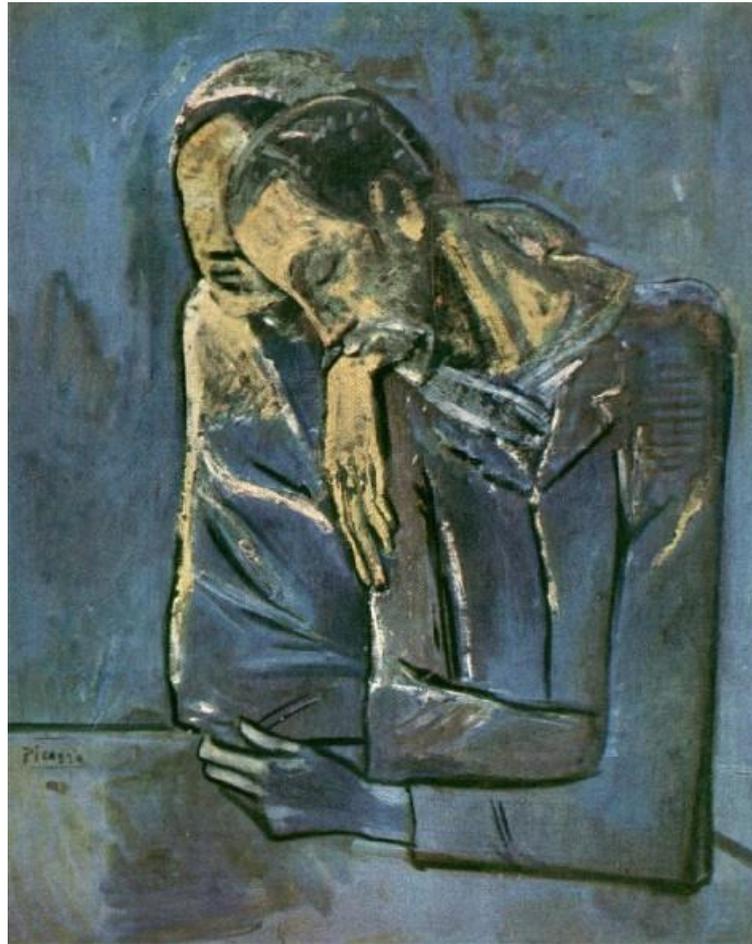
- Έρθε ή φεύγει;
- Τι περιέχει η βαλίτσα;
- Σχετίζεται με το αυτοκίνητο;
- Τι περιμένει;

Έντουαρντ Χόπερ: «Στο κουπέ»

- Τι σκέφτεται;
- Τι διαβάζει;
- Πού πηγαίνει;
- Γιατί φεύγει;

Πάμπλο Πικάσο: Δύο μορφές

- Τι θα μπορούσαν να συζητούν μεταξύ τους τα πρόσωπα του πίνακα;
- Τι δεν λένε;
- Γιατί είναι σιωπηλοί;

Από την περιγραφή στην αφήγηση

- Πώς είναι ντυμένη η γυναίκα;
- Σε τι χώρο βρίσκεται;
- Τι ώρα της μέρας, τι εποχή του χρόνου;
- Έρχεται ή πηγαίνει στη δουλειά ή έχει ραντεβού;
- Πώς ερμηνεύεται η ατμόσφαιρα της μοναξιάς και τα κατεβασμένα μάτια;
- Συνέβη κάτι σοβαρό στη ζωή της;

Εντβαρντ Μουνκ: «Κραυγή»

Τι βλέπετε;
Τι ακούτε;
Τι θα κάνετε;

Carl Holsøe, «Γυναίκα που κάθεται δίπλα στο παράθυρο»

Carl Holsøe, «Γυναίκα που κάθεται δίπλα στο παράθυρο»

- Περιμένει κάτι;
- Τι;
- Θα έρθει;
- Ή μήπως κοιτάζει για άλλο λόγο;
- Γιατί;

Τεστ

- Μπορείς να βρεις τους ζωγράφους των 34 πιο σπουδαίων πινάκων όλων των εποχών;
- <https://e-didaskalia.blogspot.com/2016/09/34.html>
- Quiz. Αναγνωρίζετε 10 από τους πιο διάσημους πίνακες μεγάλων ζωγράφων;...
<http://www.mixanitouxronou.gr/quiz-anagnorizete-10-apo-tous-pio-diasimous-pinakes-megalon-zografon>

Βιβλιογραφία

- Γιούλη Χρονοπούλου, Οι εικαστικές τέχνες ως αφορμή για τη δημιουργική γραφή, 2018